

سنگ کیسه صفرا (کله لیتیاژیس) و کله سیستیت

(Cholelithiasis (and chole cystitis

سنگ های کیسه صفراوی از اجزاء جامد صفرا ساخته شده و از نظر اندازه و شکل ترکیبی متفاوت می باشند دو نوع سنگ کیسه صفرا وجود دارد. سنگ های پیگمانته که حاوی رنگدانه های غیر کنژوگه صفراوی بوده و سنگ های گلیسترولی (شکل شایعتری می باشند) کله سیستیت عارضه حاد سنگهای صفراوی محسوب می شود اغلب بیماران مبتلا به کله سیستیت سنگ کیسه صفرا دارند (کله سیستیت سنگدار) وجود سنگ کیسه صفرا جریان صفرا به خارج را مختل می نماید باقیماندن صفرا به پیدایش واکنشی شیمیایی در کیسه صفرا، ادم، اختلال در خونرسانی و گانگرن منجر می گردد. کله سیستیت بدون سنگ بعد از جراحی، ترومای شدید، سوختگی انسداد مجرای سیستیک به علت پیچش آن ترانسفوزیون های مکرر خون ایجاد می گردد.

تظاهرات بالینی

1- ممکن است بدون علامت بوده و تنها علائم خفیف گوارشی به وجود آورد.
2- ممکن است حاد و یا مزمن بوده و با علائم دیسترس اپی گاستریک (پری، نفخ، شکم، درد مبهم در ناحیه RUQ) بعد از صرف غذای سنگین همراه گردد.

3- تب، وجود توده قابل لمس شکمی، دردهای کولیکی شدید در ناحیه ربع فوقانی راست شکم که به پشت و شانه راست انتشار یافته و چندین ساعت بعد از صرف غذای سنگین با تهوع و استفراغ بی قراری و دردهای مداوم یا کولیکی شکمی توأم می شود.

4- یرقان همراه با خارش در درصد کوچکی از بیماران ایجاد شده و به علت انسداد مجرای مشترک کبدی به وجود می آید.

5- تیره شدن قابل توجه ادرار و روشن شدن مدفوع

6- نقائص ویتامین های محلول در چربی A,D,E,K

7- در صورتی که سنگ کیسه صفرا به انسداد مجرای صفراوی ادامه دهد آبسه، نکروز و پارگی صورت گرفته و به پیریتونیت منجر می شود.

ارزیابی تشخیص

• رادیوگرافی شکم، اولتراسونوگرافی یا کوله سیستوگرافی، تصویر برداری با استفاده از رادیونوکلید کله سینتی گرافی

• آندوسکوپی رتروگرادکلانژیوپانکراتوگرافی (ERCP)

• کلانژیوگرافی از راه پوست و کبد (PTC)

درمان طبی

• انفوزیون حلال به داخل کیسه صفرا به منظور حل سنگها صفراوی

• خارج نمودن سنگها با استفاده از وسایل و تجهیزات سبدار و اندوسکوپی ERCP

درمان دارویی

1- ممکن است استفاده از داروهای مسکن نظیر مپریدین لازم شود.

2- اورسودوزکسی کولیک اسید و کنودزوکسی کولیک اسید (کنودیول یا CDCA) در انحلال سنگهای کلهسترولی اولیه موثرند.

3- کنترل و پیگیری طولانی مدت آنزیمهای کبدی مد نظر می گیرد.

درمان جراحی

1- کله سیستکتومی از راه لاپاروسکوپی: این روش از طریق یک برش یا سوراخ کوچک از راه دیواره شکم و ناف صورت می پذیرد.

2- کله سیستکتومی: بعد از لیگاسیون (بستن) مجرای سیستیک و شریان کبدی کیسه صفرا خارج می شود.

3- کوله سیستکتومی با برش کوچک: صفرا از طریق برش 3-4 سانتی متری برداشته می شود.

4- کوله دوکوستومی: به منظور خارج نمودن سنگ های صفراوی برش در مجرای مشترک صفراوی ایجاد می گردد.

5- کوله سیستوستومی (از طریق جراحی و یا از راه پوست): در طی این روش کیسه صفرا باز شده و سنگها، صفرا و ترشحات خارج می شوند.

مداخلات پرستاری: بعد از عمل

1- بیمار را در وضعیت نیمه نشسته قرار دهید.

2- امکان انفوزیون مایعات داخل وریدی و ساکشن لوله بینی- معدی را فراهم آورید.

3- بعد از بازگشت صداهای روده ای، از آب، مایعات دیگر و رژیم نرم استفاده کنید.

کاهش درد

1- به منظور بیحرکت نگه داشتن محل جراحی از بیمار بخواهید که آن را با یک بالش بیحرکت نگاهدارد.

2- مطابق دستور از مکسن استفاده نمایید.

بهبود وضعیت تنفسی

1- به منظور پیشگیری از آتلکتنازی به بیمار یادآوری نمایید تا ریه ها را به طور کامل متسع نماید. هر چه سریعتر وی را از تخت پایین آورید.

2- بیماران سالمند و چاق که بیشتر مستعد ابتلاء به مشکلات تنفسی هستند به طور دقیق کنترل نمایید.

بهبود وضعیت تغذیه ای

در زمان ترخیص به بیمار در رابطه با استفاده از رژیم غذایی مغذی و عدم استفاده از چربی بیش از حد توصیه نمایید محدودیت استفاده از چربی

معمولاً 4-6 هفته است.

افزایش مراقبت از پوست و تخلیه صفراوی

- 1- تمامی تیوبها را به کیسه تخلیه وصل نموده و از عدم تا شدن لوله ها مطمئن شوید بدین منظور آنها را در سطح شکم بیمار بالا بیاورید.
- 2- زمانی که بیمار حرکت می کند، کیسه تخلیه را به وی وصل کنید (یا در جیب وی قرار دهید).
- 3- بیمار را از نظر علایم عفونت، نشست صفرا یا انسداد مسیر تخلیه صفراوی مد نظر قرار دهید.
- 4- با کنترل اسکلری چشم بیمار را از نظر وجود یرقان بررسی نمایید.
- 5- هرگونه درد در ناحیه ربع راست فوقانی شکم، تهوع و استفراغ را ثبت کرده و گزارش نمایید.
- 6- به طور مداوم پانسمان را تعویض کرده و با استفاده از پماد از پوست بیمار در برابر تحریکات محافظت به عمل آورید.
- 7- به طور دقیق جذب و دفع مایعات را ثبت نمایید.
- 8- هر 24 ساعت یک بار میزان صفراوی جمع آوری شده را اندازه بگیرید: مقدار رنگ و مشخصات ترشحات را ثبت کنید.